

Portabilitatea probelor în materie penală

Portability of evidence in criminal matters

Conf. univ. dr. **Flaviu CIOPEC***
Universitatea de Vest din Timișoara
Facultatea de Drept

Abstract

'Portability' of evidence is a new term for criminal proceedings. In order to grasp its real meaning one should take a closer look at several disparate provisions of the criminal procedure code since it aims at creating a doctrine on this able to avoid the confusing effect it might lead to. The full portable nature is rather limited in criminal matters, when filtered through the lens of the principle of immediacy which binds the judicial bodies to ground their findings on their own senses and to set aside the secondary evidence. The analysis of legal scenarios in which the evidence can be transferred from one criminal case to another sheds no doubt on the exceptional nature of portability, which in essence has a purely inquisitorial regime.

Keywords: *evidence-transfer; portability-admissibility; evidentiary value; procedural safeguards.*

Rezumat

„Portabilitatea” probelor este un termen nou pentru procedura penală. Explicitarea lui pornește de la o serie de prevederi disparate din codul de procedură și țintește elaborarea unui reper doctrinar apt să evite efectul contrariant pe care îl produce. Caracterul portabil total este unul mai degrabă limitat în domeniul penal, în raport de incidența principiului nemijlocirii ce obligă organele judiciare să se bazeze pe constatările realizate prin propriile simțuri și pe marginalizarea surselor mediate de obținere a probelor. Analiza unor ipoteze normative în care probele pot fi transferate dintr-o cauză penală într-alta nu lasă niciun dubiu asupra caracterului de procedură excepțională a portabilității, de natură pur inchizitorială.

Cuvinte-cheie: *probe – transfer; portabilitate – admisibilitate; valoare probatorie; garanții procedurale*

* flaviu.ciopec@e-uvv.ro.

Mai multe texte din Codul de procedură penală se referă la posibilitatea de a folosi probele obținute într-o anumită cauză penală într-o altă cauză penală. Cu această ocazie, are loc un transfer al mijloacelor de probă dintr-o cauză într-alta, împrejurare ce permite a discuta despre caracterul portabil al probelor în materie penală.

Astfel, art. 142 alin. (5) C. pr. pen. prevede¹ că datele rezultate din măsurile de supraveghere tehnică pot fi folosite și în altă cauză penală dacă din cuprinsul acestora rezultă date sau informații concludente și utile privitoare la pregătirea ori săvârșirea unei alte infracțiuni dintre cele prevăzute la art. 139 alin. (2) C. pr. pen. În esență, ordonarea unei măsuri de supraveghere tehnică are ca premiză existența unei suspiciuni rezonabile cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni din lista prevăzută în art. 139 alin. (2) C. pr. pen. Această condiție este necesară pentru a conferi supravegherii tehnice natura unui procedeu probatoriu apt a fi utilizat în procesul penal. În afara urmăririi penale, este posibilă supravegherea tehnică, dar nu baza legii procesuale, ci a legii speciale a securității naționale (art. 17 din Legea nr. 51/1991 cu referire la mandatul de siguranță națională).

Este deci posibil să se constate că un mandat de supraveghere tehnică emis în condițiile comiterii sau pregătirii unei infracțiuni relevă date² sau informații și cu privire la altă infracțiune din aceeași listă. În acest caz nu avem de a face cu o portabilitate totală a datelor dintr-o cauză în alta, în sensul că cele obținute într-un dosar se pot folosi fără rezerve în orice alt dosar. În realitate, raportat la mențiunile specifice ale textului, datele din primul dosar pot fi utilizate doar în situația existenței unei suspiciuni rezonabile cu privire la săvârșirea sau pregătirea săvârșirii unei infracțiuni de aceeași natură cu cea ce a motivat în primul dosar autorizarea supravegherii tehnice. Cu alte cuvinte, portabilitatea este permisă numai pe baza identității de clasă a infracțiunilor comise sau a căror comitere se pregătește.

Pentru a da posibilitatea valorificarea acestor date într-o altă cauză, ele se arhivează la sediul parchetului, în locuri speciale, cu asigurarea confidențialității. După un an de la soluționarea definitivă a cauzei, acestea sunt distruse de către procuror, care întocmește un proces-verbal în acest sens [art. 142 alin. (6) C. pr. pen.].

O portabilitate totală a datelor se constată în cazul probelor biologice sau similare. Astfel, potrivit art. 190 alin. (10) C. pr. pen., rezultatele (datele) obținute din analiza probelor biologice pot fi folosite și în altă cauză penală, dacă servesc la aflarea adevărului. Se observă faptul că în privința datelor ce rezultă din probele biologice nu există nicio condiționare, ele putând fi utilizate în alte cauze penale, fără nicio restricție, dacă servesc la aflarea adevărului.

¹ Codul de procedură penală anterior conținea o dispoziție similară în art. 91² alin. (5): „Convorbirile sau comunicările interceptate și înregistrate pot fi folosite și în altă cauză penală dacă din cuprinsul acestora rezultă date sau informații concludente și utile privitoare la pregătirea sau săvârșirea unei alte infracțiuni dintre cele prevăzute la art. 91¹ alin. (1) și (2)”. Se observă că în reglementarea anterioară portabilitatea viza doar convorbirile și comunicările, în timp ce actualmente sunt avute în vedere toate procedeele subsumate supravegherii tehnice. A se vedea Gh. Mateuț, *Procedura penală. Partea generală*, Editura Universul Juridic, București, 2019, p. 704-705.

² Este important de observat că textul legal se referă la date, iar nu la probe.

În mod similar, profilul genetic judiciar obținut pe baza probelor biologice recoltate cu ocazia unei examinări corporale poate fi folosit și în altă cauză penală, dacă servește la aflarea adevărului [art. 191 alin. (11) C. pr. pen.].

Codul de procedură penală conține și prevederi în raport de care putem vorbi de o portabilitate nominală, iar nu reală. Astfel, nu se pune problema unui transfer real al mijloacelor de probă, atunci când are loc o multiplicare a procedurilor judiciare, motivată de rațiuni ce țin de buna desfășurare a proceselor penale. De exemplu, conform art. 26 alin. (1) C. pr. pen., instanța poate dispune disjungerea acțiunii civile, când soluționarea acesteia determină depășirea termenului rezonabil de soluționare a acțiunii penale. Prin disjungere se formează un dosar separat ce are ca obiect principal soluționarea acțiunii civile, ce rămâne în continuare în competența instanței penale. Probele administrate până la disjungere vor fi folosite la soluționarea acțiunii civile disjuncte [art. 26 alin. (2) C. pr. pen.]. În această ipoteză, este evident că formal există o portabilitate, întrucât probele pe latură civilă (și în măsura în care au legătură cu latura civilă și probele administrate pe latură penală), vor fi transferate în noul dosar constituit pe rolul instanței penale. Cu toate acestea, portabilitatea nu este una reală, întrucât probele administrate în fața judecătorului, rămân în continuare la dispoziția aceluiași judecător, chiar dacă în dosare distincte.

O situație similară există în cazul art. 50 alin. (2) C. pr. pen., ce dispune că dacă declinarea a fost determinată de competența materială sau după calitatea persoanei, instanța căreia i s-a trimis cauza poate menține, motivat, probele administrate, actele îndeplinite și măsurile dispuse de instanța care și-a declinat competența. Și în acest caz, probele administrate într-o cauză penală, în fața unei instanțe necompetente, vor fi transferate și folosite într-o altă cauză penală, în fața instanței căreia îi revine legal competența. Portabilitatea este însă și aici una aparentă, determinată de multiplicarea procedurilor judiciare apte să conducă la respectarea formelor legale de competență, în condițiile în care judecătorul *ad quem* decide dacă menține, motivat, probele administrate în fața judecătorului *a quo*. În realitate, utilizarea probelor în noul dosar este sub condiția verificării și menținerii de către judecătorul *ad quem*, ceea ce asigură filtrarea personală în acord cu principiul nemijlocirii.

O veritabilă excepție de la principiul antemenționat este prevăzută în art. 50 alin. (3) C. pr. pen., în cazul declinării pentru necompetență teritorială, situație în care probele administrate, actele îndeplinite și măsurile dispuse se mențin. Caracterul asertiv al formulării textului nu lasă nicio îndoială că probele administrate în fața instanței ce și-a declinat competența vor fi transferate fără alte condiționări instanței competente teritorial. Aceasta din urmă instanță nu a participat la administrarea probelor, nu s-a pronunțat asupra legalității sau temeiniciei lor, în raport de exigențele principiului nemijlocirii, și totuși probele sunt și rămân valabile. Portabilitatea se întemeiază aici pe caracterul flexibil și nerigid al normelor de procedură, apte să conducă la soluționarea în termen rezonabil a cauzei, fiind evident că o reluare integrală a administrării probelor în fața instanței unde s-a declinat competența are potențial de a afecta acest termen.

Se cuvine apoi să menționăm ipoteza reglementată de art. 27 alin. (2) C. pr. pen., conform cu care persoana vătămată sau succesorii acesteia, care s-au constituit parte civilă

În procesul penal, pot introduce acțiune la instanța civilă dacă, prin hotărâre definitivă, instanța penală a lăsat nesoluționată acțiunea civilă. Într-o asemenea situație, probele administrate în cursul procesului penal pot fi folosite în fața instanței civile. Este clar faptul că prin nesoluționarea acțiunii civile alăturate procesului penal, victima are deschisă calea introducerii unei acțiuni civile separate la instanța civilă. Cum începerea unui nou litigiu nu este imputabilă victimei, întrucât nesoluționarea de către instanța penală are temei legal [art. 25 alin. (5)-(6) C. pr. pen.], este admisibil transferul de mijloace de probă din cauza penală în cea civilă. Portabilitatea este în acest caz justificată din rațiuni de protecție a victimei împotriva tergiversării soluționării pretențiilor acesteia, situație ce poate constitui un caz de victimizare secundară.

În fine, trebuie amintit și faptul că există reglementări exprese ce interzic total portabilitatea. În acest sens, art. 139 alin. (4) C. pr. pen. prevede că dacă pe parcursul sau după executarea măsurii de supraveghere tehnică rezultă că aceasta a vizat și raporturile dintre avocat și suspectul ori inculpatul pe care acesta îl apără, probele obținute nu pot fi folosite în cadrul niciunui proces penal, urmând a fi distruse, de îndată, de către procuror. Astfel, interdicția vizează nu doar procesul penal în care a fost ordonată măsura, ci orice cauză penală ulterioară. În plus, interdicția se referă și la probele derivate [art. 102 alin. (4) C. pr. pen.], respectiv la informațiile ce rezultă din comunicarea avocat-client. Astfel, deși s-ar distruge înregistrarea, informațiile ar rămâne captate și utilizate pentru a ordona alte procedee probatorii (de ex. o percheziție domiciliară la locul unde rezultă din convorbire că au fost depozitate bunurile furate³).

Cu privire la această chestiune, dispoziții relevante există și în art. 1461 alin. (6) C. pr. pen. (este interzisă obținerea datelor privind tranzacțiile financiare dintre avocat și suspect, inculpat sau orice altă persoană pe care acesta o apără, cu excepția situațiilor în care există date că avocatul săvârșește sau pregătește săvârșirea unei infracțiuni) sau art. 147 alin. (2) C. pr. civ. (este interzisă reținerea, predarea și percheziționarea corespondenței sau a trimiterilor poștale trimise ori primite în raporturile dintre avocat și suspectul, inculpatul sau orice altă persoană pe care acesta o apără, cu excepția situațiilor în care există date că avocatul săvârșește sau pregătește săvârșirea unei infracțiuni). Deși dispozițiile citate sunt similare celei de la art. 139, ele nu conțin clauza referitoare la interzicerea folosirii în alte cauze a probelor obținute cu violarea dreptului la apărare și, consecutiv, distrugerea lor de către procuror. Omisiunea este esențială și nu poate fi suplinită pe cale de analogie *eadem ratio, eadem solutio*. Deși rațiunea este aceeași, respectiv menținerea intactă a protecției dreptului la apărare, prin absența ingerinței autorității în relația avocat-client, distrugerea probelor reprezintă o sancțiune atipică în sistemul nostru procesual (unde domină sancțiunea excluderii subsecventă nulității) și, prin urmare, imposibil de aplicat fără un temei expres.

³ M. Bulancea, R. Slăvoiu în M. Udroui (coord.), *Codul de procedură penală. Comentariu pe articole*, Editura C.H. Beck, București, ediția a II-a, 2017, p. 671.

În doctrină⁴, s-a arătat că, în tăcerea legii, nu ar exista niciun impediment ca datele privind tranzacțiile financiare obținute într-o cauză să fie folosite în alte cauze. Achiesăm la opinia exprimată în literatura de specialitate⁵ potrivit cu care, într-o asemenea ipoteză, necesitatea preluării probelor în alte cauze nu este probată. Dacă în cazul datelor ce rezultă din interceptări s-ar putea invoca caracterul volatil și irepetabil al acestora, o asemenea natură este greu identificabilă în cazul datelor financiare, cât timp acestea rămân stocate în bazele de date ale instituțiilor financiare, de unde se pot accesa în condițiile legii. Altfel, prin permisiunea transferului de date, s-ar goli de conținut protecția asigurată prin intervenția judecătorului de drepturi și libertăți. Acest raționament nu pare să fi împărtășit de aceeași autori⁶ și în privința informațiilor rezultate din percheziționarea trimerilor poștale, afirmându-se că s-ar aplica *mutatis mutandis* dispozițiile de la art. 142 alin. (5) C. pr. civ.

Analiza de mai sus permite sistematizarea câtorva observații.

i) Portabilitatea este un instrument bine aclimatizat într-o atmosferă dominant inchi-zitorială. Faptul că portabilitatea este pusă în relație cu aflarea adevărului indică fără rezerve faptul că în numele principiului substanțial al aflării adevărului este permisă o sacrificare a rigorii procedurale. Adevărul este un obiectiv esențial și prin urmare toate energiile procesuale trebuie să concure la atingerea acestuia. Abordarea acuzatorială în schimb este orientată spre respectarea procedurii ca unic ghid ce poate garanta atingerea metodică a unui verdict final. Principiul nemijlocirii s-a născut în acest context pentru conserva ideea că probele nu au valoare mai dinainte stabilită, ci primesc o asemenea valoare numai urmare a aprecierii lor.

ii) Portabilitatea este facil de asociat cu probele sau datele științifice, cum sunt cele biologice, unde componenta medicală reprezintă o garanție de acuratețe și obiectivitate.

iii) Portabilitatea probelor trebuie analizată și în raport cu prevederile art. 12 din Legea nr. 544/2001⁷, conform căroră se exceptează de la accesul liber al cetățenilor, următoarele: e) informațiile privind procedura în timpul anchetei penale sau disciplinare, dacă se periclitează rezultatul anchetei, se dezvăluie surse confidențiale ori se pun în pericol viața, integritatea corporală, sănătatea unei persoane în urma anchetei efectuate sau în curs de desfășurare; f) informațiile privind procedurile judiciare, dacă publicitatea acestora aduce atingere asigurării unui proces echitabil ori interesului legitim al oricăreia dintre părțile implicate în proces. Prin portabilitate nu se poate spune că se periclitează ancheta, ci dimpotrivă ea reprezintă un factor de accelerare a anchetei. De asemenea, procesul echitabil și interesele legitime ale părților din proces nu par a fi afectate, cât timp portabilitatea țintește la derularea unor proceduri judiciare față de alte persoane decât

⁴ M. Udroui, *Procedură penală. Partea generală*, Editura C.H. Beck, București, ediția a VI-a, 2019, vol. 1, p. 635-636.

⁵ M. Bulancea, R. Slăvoiu în M. Udroui (coord.), *op. cit.*, p. 716.

⁶ M. Bulancea, R. Slăvoiu în M. Udroui (coord.), *op. cit.*, p. 720.

⁷ Legea nr. 544/2001 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 663 din 23 octombrie 2001.

părțile din proces. În consecință, portabilitatea pare a trece testul referitor la divulgarea datelor cu caracter sensibil.

iv) În cazul probelor obținute prin supraveghere tehnică, portabilitatea este condiționată de apartenența la aceeași categorie a infracțiunilor a căror investigare se realizează prin metoda specială, respectiv să aparțină listei prevăzute de art. 139 alin. (2) C. pr. pen. La această condiționare s-ar mai putea adăuga o serie de probleme ce au fost dezbătute în jurisprudența Curții Constituționale

Într-o speță, unde erau analizate dispozițiile art. 91² alin. (5) C. pr. pen. 1969, în opinia concurentă la decizia⁸ instanței de contencios constituțional, s-a reținut că „Potrivit dispozițiilor legal contestate, datele sau informațiile concludente dintr-o înregistrare referitoare la un învinuit pot fi folosite într-un alt dosar împotriva unui terț cu care învinuitul a comunicat. În ceea ce îl privește pe învinuit, constatăm că acesta a beneficiat de garanțiile specifice consacrate de întreaga secțiune din Codul de procedură penală – referitoare la interceptările și înregistrările audio sau video ce reglementează în detaliu justificarea emiterii autorizației, a condițiilor și a modalităților de efectuare a înregistrărilor, a instituirii unor limite cu privire la durata măsurii, a consemnării și certificării autenticității convorbirilor înregistrate, a redării integrale a acestora, a definirii persoanelor care sunt supuse interceptării.

Nu aceeași este situația terțului, întrucât acesta a fost privat de garanțiile mai sus arătate. Astfel, a conferi prezumție de legalitate unor mijloace de probă care nu l-au vizat constituie o ingerință în dreptul la viață intimă, familială și privată a acestuia. De aceea, când se urmărește interceptarea unei persoane, trebuie în același timp să se asigure respectarea cerințelor care caracterizează dreptul la corespondență pentru fiecare persoană supusă unei astfel de interceptări, și nu numai pentru cel vizat de măsură. În acest sens, prin Hotărârea din 24 august 1998, pronunțată în Cauza Lambert împotriva Franței, paragrafele 39-40, Curtea de la Strasbourg a apreciat că imposibilitatea reclamantului de a critica măsurile dispuse, întrucât interceptarea nu se făcuse pe linia sa telefonică, ci pe linia unei alte persoane, constituie un raționament care ar putea să conducă la decizii de natură să priveze de protecția legii un număr foarte important de persoane, adică cele care ar efectua comunicații telefonice pe o altă linie decât a lor, ceea ce semnifică golirea mecanismului de protecție de o parte importantă din substanța sa. Totodată, lipsa oricărui control a priori și a posteriori al temeiniciei interceptării din partea unei autorități judiciare independente și imparțiale este de natură a afecta terțului dreptul consacrat de art. 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale [a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 aprilie 2007, pronunțată în Cauza Dumitru Popescu împotriva României (nr. 2), paragrafele 72-76].

[...]

Or, în cazul de față, raportat la momentul privării de drepturi prin interceptarea unor convorbiri telefonice autorizate în altă cauză și pentru altă persoană, autorul excepției nu

⁸ Decizia nr. 92 din 27 februarie 2014 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 370 din 20 mai 2014).

numai că nu a fost supus unei proceduri judiciare care în ansamblul ei justifică privarea de drepturi, dar nici nu s-a putut apăra în vreun fel împotriva acestora, fiindu-i aduse la cunoștință abia în faza de cercetare judecătorească. De asemenea, se mai poate constata că textul nu este nici suficient de clar cu privire la însemnătatea folosirii lor într-o altă cauză sau cu privire la rolul său în ansamblul probator. Fără a considera că autoritățile trebuie să ignore existența datelor sau a informațiilor concludente referitoare la pregătirea ori săvârșirea unei alte infracțiuni, considerăm însă că utilizarea lor ar trebui să nu capete valoare de mijloace de probă în acea cauză, ci să constituie temei pentru o eventuală sesizare din oficiu. În caz contrar s-ar admite teza potrivit căreia sunt valabile mijloacele de probă referitoare la interceptări obținute anterior începerii urmăririi penale în acea cauză. Or, textul legal criticat nu dispune nimic cu privire la aceste aspecte lăsând la aprecierea arbitrară a organelor judiciare valențele pe care le capătă aceste interceptări în economia întregului material probator. Singura soluție posibilă poate fi numai aceea potrivit căreia prin folosirea în altă cauză penală a convorbirilor respective se poate înțelege că îi legitimează pe anchetatori să demareze cercetările specifice cu privire la acea faptă penală, având deci valențele unor acte premergătoare urmăririi penale”.

În consecință, portabilitatea probelor este susceptibilă de a genera următoarele probleme:

– dacă interlocutorul (terțul) are la dispoziție o procedură de a contesta legalitatea administrării probei obținute din supravegherea tehnică, având în vedere că nu a deținut calitate procesuală în cauza penală din care s-ar transferat probele în cauza ce îl vizează personal.

– dacă se poate acorda valoare probatorie unor date obținute într-o cauză penală, dar care în raport de cauza unde au fost transferate, au natură extra-procesuală, fiind obținute înainte de începerea urmăririi penale.

Cu privire la prima problemă, Curtea Constituțională s-a pronunțat⁹ în mai multe rânduri. Instanța constituțională a respins excepțiile de neconstituționalitate, reținând însă că „folosirea, potrivit art. 142 alin. (5) din Codul de procedură penală, a datelor rezultate din măsurile de supraveghere tehnică nu împiedică judecătorul de cameră preliminară, din cauza în care acestea sunt transferate, să verifice legalitatea dispunerii/autorizării măsurii și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală, atât în urma formulării unor cereri și excepții de către inculpat, cât și din oficiu. Or, constatarea nelegalității mijlocului de probă și/sau a procedurii probatorii determină nelegalitatea probei, cu consecința excluderii ei din procesul penal” (parag. 31 din Decizia nr. 855/2017 și parag. 45 din Decizia nr. 372/2019). Prin acest argument, s-a tranșat problema pretensei absenței a accesului la un judecător de către inculpatul din cauza penală-destinație, în care probele au fost transferate, și care ar avea interesul să invoce nelegalitatea administrării lor în faza de urmărire penală în

⁹ A se vedea Decizia nr. 473 din 27 iunie 2017 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 987 din 12 decembrie 2017; Decizia nr. 855 din 14 decembrie 2017 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 150 din 16 februarie 2018 și Decizia nr. 372 din 28 mai 2019 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 822 din 9 octombrie 2019.

cauza penală-sursă. Curtea a impus deci un control judiciar *a posteriori*¹⁰ în privința terțului interesat de contestarea probelor transferate dintr-o cauză în alta.

Cu privire la a doua problemă, autorii opiniei concurente au sugerat ca datele obținute în cauza penală-sursă să nu dobândească valoarea de probă în cauza penală-destinație, ci să reprezinte doar elemente pentru o sesizare din oficiu¹¹. Acceptarea ca anumite date extra-procesuale să dobândească valoare probatorie ar reprezenta o situație excepțională. În dreptul nostru procesual, asemenea situații există, dar sunt de strictă interpretare. Astfel, în cazul infracțiunii flagrante, corpul delict, precum și obiectele și înscrisurile ridicate cu ocazia constatării infracțiunii [art. 293 alin. (3) C. pr. pen. și art. 310 alin. (2) C. pr. pen.] vor putea dobândi valoare probatorie ca mijloace materiale de probă, deși ridicarea are loc înaintea începerii efective a urmăririi penale. În mod similar, perchezițiile corporale și ale vehiculelor [art. 61 alin. (2) C. pr. pen. și art. 62 alin. (3) C. pr. pen.] în caz de infracțiune flagrantă sunt valabile, deși au fost ordonate și efectuate într-un cadru extra-procesual. În fine, codul de procedură penală recunoaște valoare probatorie declarației victimei administrată de îndată după depunerea plângerii și înaintea începerii urmăririi penale [art. 111 alin. (10) C. pr. pen.].

În toate aceste cazuri există însă o rațiune pentru care informații sau date extra-procesuale ajung să fie utilizate ca probe în procesul penal. Această rațiune poate consta în caracterul specific al infracțiunii flagrante, ce nu permite derularea tipică a procedurilor penale, sau în protecția victimei prin permiterea ca „glasul său să fie auzit” în proximitatea comiterii infracțiunii. Este problematic dacă asemenea rațiuni constrângătoare ar putea fi avute în vedere și în cazul datelor ce rezultă din supravegherea tehnică. Portabilitatea deși posibilă, este inoportună, cât timp nu se arată nevoia socială imperioasă ce ar comanda o asemenea derogare. O asemenea poziție ar fi dificil de apărat în contextul prevederilor legii de procedură penală, unde figurează condiția subsidiarității, proporționalității și a caracterului excepțional. Astfel, conform art. 139 alin. (1) lit. b) și c), măsura supravegherii tehnice trebuie să fie proporțională cu restrângerea drepturilor și libertăților fundamentale, iar probele să nu poată fi obținute în alt mod sau obținerea lor ar presupune dificultăți deosebite ce ar prejudicia ancheta ori ar exista un pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare. Or, portabilitatea în mod evident violează aceste exigențe, fiind greu de spus că este îndeplinit caracterul subsidiar dacă transferul de probe operează necondiționat.

În doctrină¹², s-a arătat că folosirea informațiilor într-o altă cauză penală ar putea fi admisibilă dacă ar fi respectată condiția de legalitate a supravegherii tehnice în cauza penală-sursă. S-a apreciat ca neloial procedeu prin care, organul de urmărire penală, deși a obținut pe calea supravegherii unei alte persoane suficiente informații ce conturează rezonabil comiterii infracțiunii față de o terță persoană, să continue să se prevaleze în

¹⁰ Pentru opinia că reglementarea doar a unui control *a posteriori* în camera preliminară nu este suficientă pentru a balansa sporirea puterii coercitive a procurorului a se vedea Gh. Mateuț, *op. cit.*, p. 706.

¹¹ A se vedea și Gh. Mateuț, *op. cit.*, p. 706.

¹² M. Bulancea, R. Slăvoiu în M. Udriou (coord.), *op. cit.*, p. 694-695.

obținerea probelor în contra acesteia din urmă de supravegherea ordonată asupra altei persoane și fără să solicite judecătorului competent supravegherea sa separată. Prin această stratagemă se eludează controlul exercitat de judecătorul de drepturi și libertăți asupra accesului la metoda de supraveghere tehnică. În plus, animat de ideea maximizării probelor, organul judiciar ar putea să aștepte derularea supravegherii pe durata totală prevăzută de lege (6 luni), iar ulterior să solicite supravegherea terțului pe aceeași durată maximă. Or, astfel s-ar depăși caracterul proporțional al ingerințelor permise în viața privată, întrucât terțul ar fi supus la o perioadă dublă de supraveghere, odată ca interlocutor al persoanei supravegheate, iar ulterior ca persoană supravegheată propriu-zisă.

Prezentul studiu nu a urmărit să epuizeze problema semnalată, ci doar să atragă atenția asupra unui procedeu permis de legea de procedură, cu care participanții la proces sunt mai puțin familiarizați. Preocuparea principală referitoare la portabilitatea probelor este în legătură cu setul de garanții procedurale ce ar trebui asociate pentru ca o asemenea inovație în materia investigării infracțiunilor să nu afecteze standardele procesului echitabil. Este clară din acest punct de vedere tensiunea dintre abordarea *crime control* ce militează pentru operaționalizarea unor instrumente cât mai eficiente pentru anchetă (portabilitatea probelor fiind fără discuție un asemenea instrument) și abordarea *due process*, ce tinde să tempereze zelul investigațional, în numele unei rigori dedicată temerii de a nu greși.

